Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ)
UGC Approved Sr.No.64259
Vol - V Issue-III MARCH 2018 ISSN 2349-638x Impact Factor 4.574

इतिहासाच्या प्रकारांची चिकित्सा

योगेश्वर श्रीपाल किर्तीकर
सहा . प्राध्यापक .
गुलाबराव पाटील कॉलेज ऑफ एज्युकेशन,
एम . एड . मिरज .

प्रस्तावना

प्राचीन काळापासून इतिहासाचे अनेक विविध प्रकार आपल्याला आढळून येतात. या प्रकारामध्ये प्रामुख्याने आपल्याला त्या काळातील इतिहासा संबंधित विविध माहिती समजते इतिहास हा आपले जीवन जगण्यासाठी विशेषत्वाने आपले जीवनमान उंचावण्यासाठी आपल्याला प्रगतीपथावर नेण्यासाठी तसेच आपल्या जीवनशैलीमध्ये विविधता आणण्यासाठी उपयोगी ठरणारा हा विषय आहे. याचे प्रकार पाहत असताना आपणास प्राचीन त्याचबरोबर सामाजिक, आर्थिक, राजकीय, सांस्कृतिक अशा विविध बाबींचा विचार करावयास लागतो. मानवी जीवन एकमेकांशी निगडित असतात परंतु व्यक्तीच्या जीवनातील आजूबाजूच्या परिसरातील घटना या एकाच प्रकारचे निकष लावून पाहता येत नाहीत. इतिहासामध्ये एखादे विशिष्ट घटकांना सखोल अभ्यास करण्यासाठी लक्ष केंद्रित करण्यासाठी एखाद्या घटनेची संगतवार माहिती मिळवण्यासाठी इतिहासाचे प्रकार पाडले जातात. असे म्हटले जाते की, मानवी जीवनाचे जितके पैलू होते तितके इतिहासाचे प्रकार पडतात. त्यामुळे इतिहासाचे प्रकार पहात असताना विविध इतिहासकारांनी वेगळे प्रकार पाडले आहेत त्याची माहिती पुढीलप्रमाणे

Logilos and senboos

- भौतिक वातावरण
- बौद्धिक सवयी
- सामाजिक संस्था
- आर्थिक चालीरीती
- भौतिक चालीरीती
- सार्वजनिक संस्था

वि. का. राजवाडे

- देशीक (सामाजिक घटक)
- कालीक (कालखंड)
- वंशिक (प्रदेश)

यानुसार यात सर्वसामान्यपणे इतिहासाच्या खालील विषयांचा थोडक्यात परिचय पुढीलप्रमाणे करून घेता येईल्यामध्ये

इतिहासाचे प्रकार

i.	राजकीय इतिहास	v.	घटनात्मक इतिहास	viii.	राजनैतिक इतिहास
ii.	सामाजिक इतिहास	vi.	संसदीय पद्धतीचा इतिहास	ix.	लष्करी इतिहास
iii.	आर्थिक इतिहास			x.	वसाहतींचा इतिहास
iv.	सांस्कृतिक इतिहास	vii.	कायद्याचा इतिहास	xi.	वैचारिक इतिहास

Coordinator IQAC
Appasaheb Birnale College
of Education,Sangli.

Principal
Appasaheb Birnale College
of Education,Sangli.

education] 1] 93&103-

2- Hiremath] S- S-] &Albal] D- R- (2016)- Current scenario of higher education in India% Reflections on some critical issues- International Research Journal of Social Sciences and Humanities] 1(1)] 73&78-

3- Weiler] H- N- (2007)- Higher education in India% reflections on some critical issues- A report on prospects of higher education in India-

4- Highlights of New Education Policy&2020] Retrieved from https%//pib-gov-in/PressReleaseIframePage-aspÛ\PRID)1654058

5- Misra] S- N-] & Bal] M- ¼2014½- EÛcellence through equity% Challenges before higher education in India- International Journal of Educational Planning & Administration] 4(1)] 67&77-

6- Gope] P- C-] Gope] D-] &Gope] A- ¼2021½- Higher education in India% Challenges and opportunities of the COVID&19 pandemic- Asian Journal of Distance Education] 16(1)] 54&73-

7- Singh] J- D- (2011)- Higher education in India–Issues] challenges and suggestions- Higher education] 1] 93&103-

8- Midi º] S- (2014)- Higher education in India% Issues and challenges- academe 17 1

❑❑❑

20

तात्काळ अध्यापन : एक नाविन्यपूर्ण अध्ययन—अध्यापन कार्यनिती.

डॉ. सुशील कुमार
प्राध्यापक
एस.पी.एस. कॉलेज ऑफ एज्यूकेशन, सांगली.

श्री योगेश्वर श्रीपाल किर्तीकर
पी. एच. डी. संशोधक
शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर
(आप्पासाहेब बिरनाळे कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, सांगली)

****

प्रस्तावना

२१ व्या शतकात अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेत भरपूर बदल होत गेले ही प्रक्रिया शिक्षक केंद्रित न राहता विध्यार्थी केंद्रित व्हावी अशी अपेक्षा सर्वच थरातून होऊ लागली, २००५ पासून ज्ञान रचानावादाचे वारे शैक्षणिक क्षेत्रात वाहू लागले. विध्यार्थी केंद्रित शिक्षण ही संकल्पना तशी प्राचीन अगदी उपनिषद, सोक्रेटीस काळापासून दिसून येते. आज इंटरनेट, संगणक, मोबाईल यांचा प्रभाव शिक्षणक्षेत्रात वाढला. या सगळ्या गोष्टीमुळे अध्ययन—अध्यापनाची तंत्रे, कार्यनिती, पद्धती यामध्येही बदल झाले. पाठ्यपुस्तक बदलली त्यामुळे आधुनिक कार्यानितींच्या वापराची गरज निर्माण झाली. सध्या शिक्षणाच्या गुणवत्तेकडे लक्ष देणे गरजेचे आहे. अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेतील आव्हानांना तोंड देण्यासाठी, शिक्षण क्षेत्रातील मान्यवरांसाठी नवनवीन बाबी समजणे गरजेचे आहे. ए.पी.जे अब्दुल कलाम यांच्या 'अग्निपंख' या पुस्तकात म्हटलेले आहे 'ज्ञानाचा, कौशल्याचा सतत वापर करत राहिले पाहिजे तर संकल्पना सुचत राहतात आणि नवनिर्माण होते. जितके आपण आपल्या कुवतीचा वापर करत राहतो तेवढ्या त्याच्या कक्षा रुंदावत जातात. व्यक्तिमत्वाच्या विविध पातळीवर आपली गुणवत्ता वाढत फुलत जाते. त्यातूनच

Coordinator IQAC
Appasaheb Birnale College of Education,Sangli.

Principal,
Appasaheb Birnale College of Education,Sangli.

International Journal of Advance and Applied Research (IJAAR)
Peer Reviewed Bi-Monthly

ISSN – 2347-7075
Impact Factor –7.328
Vol.2 Issue-21 July-Aug-2022

CONTENTS

Sr No	Paper Title	Page No.
1	नारायण सुर्वे यांची कविता : एक अभ्यास मानकसिंग अमरसिंग साबळे	1 to 5
2	समाजव्यवस्थेत खादीचे महत्व डॉ. प्रिया समीर बिरुळे	6 to 8
3	नाविन्यपूर्ण अध्ययन-अध्यापन कार्यनीती Prof. Sushil Kumar, Asst. Prof Kirtikar Yogeshwar Shripal	9 to 13
4	भारतातील जैवविविधतेचा अभ्यास प्रा .डॉ. राजाराम महादेव थोरात	14 to 17
5	डॉ. रमाकान्त सोनी : स्वातंत्र्योत्तर लोकसाहित्य में नारी चेतना और संवेदना का विकास सरोजनी सक्सेना डॉ. रेखा दुबे	18 to 23
6	राष्ट्रीय एकात्मतेसमोरील आव्हाने व राज्याची भूमिका अमोल भा. सातपुते	24 to 28
7	रासायनिक खतांचा वाढता वापर आणि मृदा परिक्षण काळाची गरज - यवतमाळ जिल्ह्याचे भौगोलिक अध्ययन कु. मयुरी नंदकुमार ठाकरे (गावंडे)	29 to 33
8	मराठी साहित्यातील पर्यावरणीय दृष्टीकोन डॉ. संतोष जनाजी लगड, डॉ. भारती मच्छिंद्र काळे	34 to 36
9	लघुउद्योगाच्या विकासामध्ये मुद्रा योजनेचे महत्व भोसले पवनकुमार बाजीराव, डॉ. डवण रावसाहेब प्रभाकर	37 to 40
10	आदिवासी कोळी समाज स्त्री चित्रण प्रा. सौ. हेमलता यु. मुकणे	41 to 44
11	पर्यटन और पर्यावरण :- झारखण्ड के संदर्भ में एक आर्थिक अध्ययन बब्लू कुमार	45 to 47
12	शेतकरी कामगार पक्ष स्थापनेसाठी बहुजन नेतृत्वाचे योगदान नागरगोजे प्रदिपकुमार बबन, प्रा.डॉ. विश्वनाथ महादेव आवड	48 to 50
13	"भाषिक संशोधन पद्धती एक अभ्यास" प्रा डॉ श्रीहरी चव्हाण	51 to 54
14	विज्ञापन का भाषाई संदर्भ प्रा. डॉ. नरसिंगदास ओमप्रकाशजी बंग	55 to 56
15	जनसंचार माध्यम और समाज डॉ. पंडित बन्ने	57 to 59
16	उन्हाच्या कटाविरुद्ध व्यंग्य पुकारणारी नागराज मंजुळे यांची कविता डॉ. संजय पांडुरंग चौधरी	60 to 63
17	लोकसमूहाच्या मानसिक आरोग्याच्या समस्या प्रा. मुंगूसकर अनिल मधुकर	64 to 67
18	सदानंद देशमुख यांची कादंबरी : ग्रामीण जीवनाचा दस्तऐवज श्री. महावीर विठ्ठल उन्हाळे	68 to 72
19	स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांचे जीवचरित्र(Life Biography of Swatantryaveer Savarkar) प्रदीप गणेश झाडे	73 to 78
20	पारिवारिक नीति निर्धारकों की भूमिका में स्त्री और डॉ. बलदेव के साहित्य में स्त्री विमर्श श्रीमती चंदना जयप्रकाश डॉ.स्नेहलता निर्मलकर	79 to 82
21	आफ्रिकन समाजवादाच्या प्रारंभिक स्थितीचे आकलन श्री.[illegible] माणिक मराठ	83 to 88
22	दादरा आणि नगर हवेली जल संपदा व जलप्रदूषण: एक अभ्यास	89 to 94

Coordinator IQAC
Appasaheb Birnale College of Education,Sangli.

Principal,
Appasaheb Birnale College of Education,Sangli.

International Journal of Advance ISSN – 2347-7075

विद्यावार्ता®

MAH/MUL/03051/2012
ISSN-2319 9318

Peer Reviewed International Refereed Research Journal

SPECIAL ISSUE ON

CHALLENGES IN IMPLEMENTING NATIONAL EDUCATION POLICY (NEP) 2020

Chief Editor :
Dr. Bapu Gholap

Executive Editors
Prin. Dr. B. P. Marje
Prof. (Dr.) Sushil Kumar
Dr. Yuvaraj Pawar
Dr. Navanath Indalkar
Smt. Sandhya Yadav

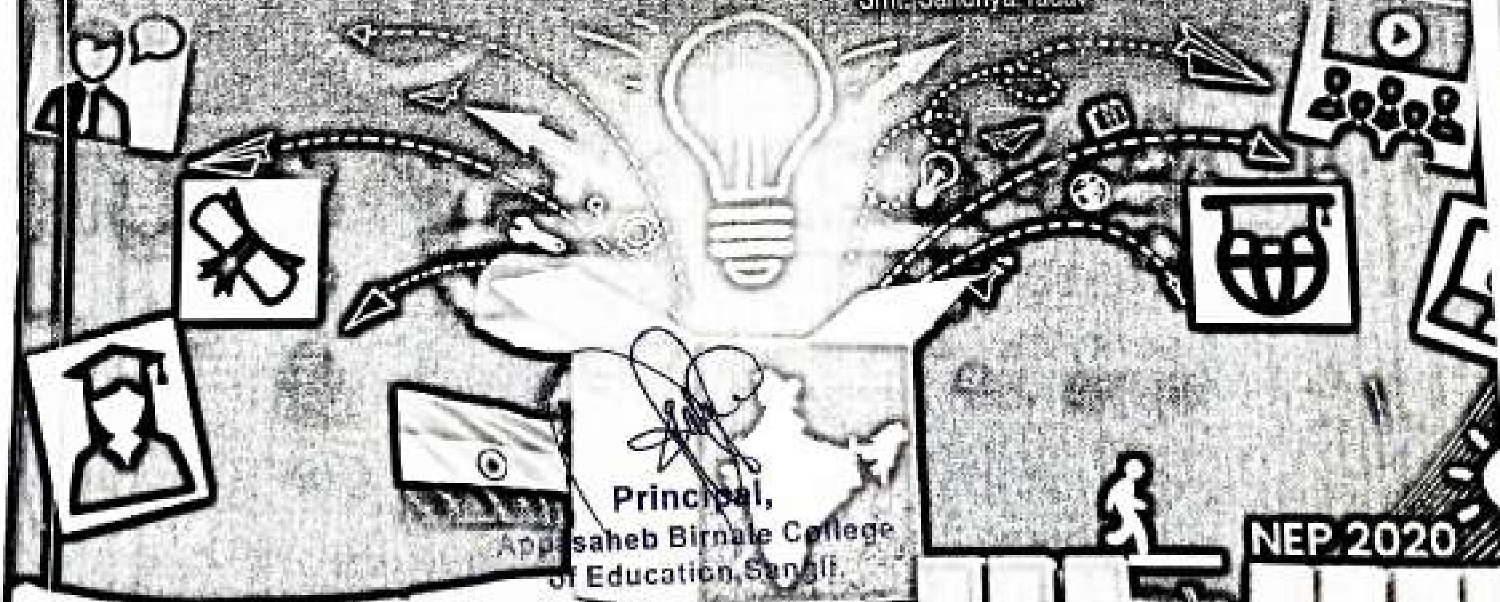

Principal,
Appasaheb Birnale College
of Education, Sangli.

Coordinator IQAC
Appasaheb Birnale College

International Journal of Advance and Applied Research (IJAAR)
Peer Reviewed Bi-Monthly

ISSN – 2347-7075
Impact Factor –7.328
Vol.2 Issue-21 July-Aug-2022

CONTENTS

Sr No	Paper Title	Page No.
1	नारायण सुर्वे यांची कविता : एक अभ्यास नानकसिंग अमरसिंग साबळे	1 to 5
2	समाजशास्त्रात भाषेचे महत्व डॉ. दिपा समीर बिरनाळे	6 to 8
3	नाविन्यपूर्ण अध्ययन-अध्यापन कार्यनिती Prof. Sushil Kumar, Asst. Prof Kirtikar Yogeshwar Shripal	9 to 13
4	भारतातील जैवविविधतेचा अभ्यास प्रा .डॉ. राजाराम महादेव थोरात	14 to 17
5	डॉ. रमाकान्त सोनी : स्वातंत्र्योत्तर लोकसाहित्य में नारी चेतना और संवेदना का विकास सरोजनी रुक्सेना डॉ. रेखा दुबे	18 to 23
6	राष्ट्रीय एकात्मतेसमोरील आव्हाने व राज्याची भूमिका अमोल मा. सातपुते	24 to 28
7	रासायनिक खतांचा वाढता वापर आणि मृदा परिक्षण काळाची गरज - यवतमाळ जिल्ह्याचे भौगोलिक अध्ययन कु. मधुरी नंदकुमार ठाकरे (गावंडे)	29 to 33
8	मराठी साहित्यातील पर्यावरणीय दृष्टीकोन डॉ. संतोष जबाजी लगड, डॉ. भारती मच्छिंद्र काळे	34 to 36
9	लघुउद्योगाच्या विकासामध्ये मुद्रा योजनेचे महत्व भोसले पवनकुमार बाजीराव, डॉ. श्रवण रावसाहेब प्रभाकर	37 to 40
10	आदिवासी कोळी समाज स्त्री चित्रण प्रा. सौ. हेमलता बु. मुकणे	41 to 44
11	पर्यटन और पर्यावरण :- झारखण्ड के संदर्भ में एक आर्थिक अध्ययन बबलु कुमार	45 to 47
12	शेतकरी कामगार पक्ष स्थापनेसाठी बहुजन नेतृत्वाचे योगदान नागरगोजे प्रदिपकुमार बबन, प्रा.डॉ. विश्वनाथ महादेव भाबड	48 to 50
13	"भाषिक संशोधन पद्धती एक अभ्यास" प्रा डॉ श्रीहरी चव्हाण	51 to 54
14	विज्ञापन का भाषाई संदर्भ प्रा. डॉ. नरसिंगदास ओमप्रकाशजी बंग	55 to 56
15	जनसंचार माध्यम और समाज डॉ. पंडित बन्नो	57 to 59
16	उन्हाच्या कटाविरुद्ध ब्यंड पुकारणारी नागराज मंजुळे यांची कविता डॉ. संजय पाडुरंग चौधरी	60 to 63
17	लोकसमूहाच्या मानसिक आरोग्याच्या समस्या प्रा. मुंगूसकर अनिल मधुकर	64 to 67
18	सदानंद देशमुख यांची कादंबरी : ग्रामीण जीवनाचा दस्तऐवज श्री. महावीर विठ्ठल उन्हाळे	68 to 72
19	स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांचे जीवचरित्र(Life Biography of Swatantryaveer Savarkar) प्रदीप गणेश झाडे	73 to 78
20	पारिवारिक नीति निर्धारकों की भूमिका में स्त्री और डॉ. बलदेव के साहित्य में स्त्री विमर्श श्रीमती वंदना जायसवाल डॉ.स्नेहलता निर्मलकर	79 to 82
21	आफ्रिकन वसाहतवादाच्या प्रारंभिक स्थितीचे आकलन श्री.अप्पा माणिक मराळ	83 to 88
22	शिरूर आणि नगर हवेली जल संपदा व जलप्रदूषण: एक अभ्यास	89 to 94

Coordinator IQAC
Appasaheb Birnale College
of Education,Sangli.

Principal,
Appasaheb Birnale College
of Education,Sangli.